

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/12/2024
Identifikačné číslo spisu:	1617208820
Dátum vydania rozhodnutia:	23.07.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1617208820.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ K. I., J. XX. S. XXXX, K. I. XXX, 2/ Z. I., narodenej XX. N. XXXX, K. I. č. XXX zastúpených Centrom správnej pomoci Galanta, Galanta, Staničná 10, IČO: 51412802, proti žalovaným 1/ Slovenská sporiteľňa, a.s. Bratislava, Bratislava, Tomášikova 48, IČO: 00151653, zastúpenej AK JUDr. Marek Hic, s.r.o., Martin, P.O. Hviezdoslava 10625/23B, IČO: 36865036, 2/ DUPOS dražobná, spol. s r.o. Trnava, Trnava, Tamaškovičova 17/2742, IČO: 36233935, zastúpenej advoconsulting s.r.o., Trnava Tamaškovičova 17/2742, IČO: 47253428, o neplatnosť právnych úkonov a o finančné zadosťučinenie, vedenom na Okresnom súde Malacky sp. zn. 32C/50/2017, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. mája 2023 sp. zn. 9Co/106/2021, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

Okresný súd Malacky (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. júna 2021, č. k. 32C/50/2017-424 žalobu žalobcu zamietol a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

1.1. Súd prvej inštancie rozhodnutie po právnej stránke odôvodnil aplikáciou ust. § 52 ods. 1 až 4, § 53 ods. 1 a ods. 5, § 53a ods. 1 Obč. zák., ďalej ust. § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, ďalej ust. § 1 ods. 2 písm. a) a písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, ako aj § 1 ods. 3 písm. a), písm. d) a písm. f) zák. č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch s tým, že po doplnení predmetom sporu bolo: a) určenie, že Zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 14. 12. 2006 uzavretá medzi P. J. a V. N. a žalovaným v 1. rade je absolútne neplatná, b) určenie, že žalovaným v 1. rade použitá okamžitá splatnosť záväzkov je pre neprimeranú výšku sankcie spojenej s neplnením záväzkov neprijateľná zmluvná podmienka, c) určenie, že právny úkon Oznámenie o vyhlásení mimoriadnej splatnosti zo dňa 23. 01. 2017 urobený žalovaným v 1. rade je neplatný, d)

určenie, že právny úkon výkon záložného práva žalovaného v 1. rade predajom nehnuteľností na dobrovoľnej dražbe je neplatný, e) určenie, že právny úkon znalecký posudok č. 222/2017 zo dňa 24. 10. 2017 na stanovenie všeobecnej hodnoty nehnuteľností pre účel: výkon záložného práva formou dobrovoľnej dražby zadávateľa žalovaného v 2. rade je neplatný, f) určenie, že Zmluva o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam uzavretá medzi žalobcami a žalovaným v 1. rade dňa 14. 12. 2006 je neplatná, a g/ priznanie sumy 1.000,00 eura žalobcom v 1. a 2. rade ako finančného zadostučinenia. Súd nevyhovel návrhu žalobcu v 1. rade na pripustenie ďalších žalovaných v 3. a 4. rade do konania, a to uznesením vyhláseným priamo na pojednávaní za prítomnosti všetkých strán s poukazom hospodárnosť konania, lebo bol prednesený až na nariadenom pojednávaní, kde mal súd prvej inštancie v úmysle vec prejednať a rozhodnúť a preto pripustenie by malo za následok vznik prietahov konaní. Pripustenie pristúpenia ďalších subjektov do konania vzhľadom na dôvody zamietnutia žaloby bolo tiež nadbytočné. Súd prvej inštancie považoval za nesporné, že žalovaný 1/ (ako veriteľ) s dlžníkmi uzavrel Zmluvu o úvere, ktorej predmetom bolo poskytnutie úveru na bývanie vo výške 2.380.000,00 Sk (79.001,53 eura) zo strany žalovaného 1/ dlžníkom. Tento úver bol zabezpečený záložným právom k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcov a jeho účelom bolo nadobudnutie alebo zachovanie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, preto vzhľadom na charakter úveru, jeho výšku a poskytnuté zabezpečenie súd dospel k záveru, že nejde o spotrebiteľský úver, a to s poukazom na ustanovenie § 1 ods. 2 písm. a) a e) zákona č. 258/2001 Z.z. (účinného v čase uzavretia Zmluvy o úvere), ako aj na ust. § 1 ods. 3 písm. a), d) a f) zákona č. 129/2010 Z.z. (účinného v čase rozhodovania súdu). Žalovaný 1 poskytol takýto úver v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti dlžníkom ako fyzickým osobám, pričom ho zabezpečil záložným právom zriadeným Záložnou zmluvou uzavretou so žalobcami. Dlžníci ani žalobcovia nekonali pri uzavretí týchto zmlúv v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. Súd vzhľadom na uvedené považoval žalovaného 1/ za dodávateľa v zmysle § 52 ods. 3 Obč. zák. a dlžníkov a žalobcov za spotrebiteľov v zmysle § 52 ods. 4 Obč. zák. Zmluvu o úvere i Záložnú zmluvu súd prvej inštancie považoval za spotrebiteľské zmluvy, čomu zodpovedá i charakter tohto súdneho sporu, ktorý predstavuje konanie s ochranou slabšej strany - žalobcov ako spotrebiteľov.

1.2. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia s a v predmetnom konaní domáhali určenia neplatnosti Zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo 14. 12. 2006, Záložnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobcami a žalovaným 1/ zo 14. 12. 2006, ďalej určenia neplatnosti Oznámenia o vyhlásení mimoriadnej splatnosti z 23. 01. 2017, neplatnosti právneho úkonu výkon záložného práva žalovaného 1/ rade predajom Nehnuteľností na dobrovoľnej dražbe, neplatnosti znaleckého posudku č. 222/2017 z 24. 10. 2017, ako aj určenia, že žalovaným v 1. rade použitá okamžitá splatnosť záväzkov je neprijateľnou podmienkou a zaplatenia primeraného zadostučinenia 1.000, eur. Civilný sporový poriadok pripúšťa žalobu na určenie právnej skutočnosti výnimočne za predpokladu, že táto možnosť vyplýva z právneho predpisu (§ 137 písm. d) CSP). Určenie neplatnosti právnych úkonov je určením právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d) CSP. Žalobcovia sa nedomáhali určenia, či tu je alebo nie je nejaké právo alebo právny vzťah medzi stranami, žiadali určiť neplatnosť právnych úkonov, teda takáto žaloba spadá pod ustanovenie § 137 písm. d) CSP, v zmysle ktorého žalobou možno požadovať, aby súd rozhodol o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. V prípade žalobcami napádanej Zmluvy o úvere síce ide o spotrebiteľskú zmluvu, pretože bola uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľmi (§ 52 ods. 1, 3 a 4 Občianskeho zákonníka), nejde však o zmluvu o spotrebiteľskom úvere, a to ani podľa aktuálneho zákona o spotrebiteľských úveroch, ani podľa predchádzajúceho právneho predpisu, ktorý platil v čase uzavretia Zmluvy o úvere. Podľa názoru súdu prvej inštancie aplikácia zákona o spotrebiteľských úveroch na posudzovanú zmluvu je výslovne vylúčená, je tým vylúčená aj aplikácia § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z., podľa ktorej sa môže spotrebiteľ domáhať žalobou pred súdom určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti spotrebiteľského úveru. Možnosť podania žaloby o určenie neplatnosti Zmluvy o úvere, ale ani ostatných právnych úkonov, ktoré žalobcovia svojou žalobou napádajú, preto nemožno založiť na ustanovení § 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch. Žalobcovia vo svojich procesných podaniach neznačili žiaden iný právny predpis, z ktorého by im malo vyplývať právo na podanie žaloby o určenie neplatnosti v žalobe označených právnych úkonov a takéto právo podľa názoru súdu prvej inštancie zo žiadneho iného predpisu nevyplyva. Žaloba žalobcov je preto v časti určenia neplatnosti právnych úkonov neprípustná a musela byť preto zamietnutá. Na podporu právnych záverov prijatých v tomto rozsudku odkázal súd prvej inštancie na rozsudok Krajského súdu v Nitre sp.zn.

12CoCsp/29/2020 a rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp.zn. 19Co/5/2021.

1.3. Žaloba musela byť zamietnutá aj v časti „o určenie, že žalovaným 1/ použitá okamžitá splatnosť záväzkov je pre neprimeranú výšku sankcie spojennej s neplnením záväzkov neprijateľná zmluvná podmienka“. Žaloba, ktorou sa žalobca (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie spotrebiteľa) domáha vyslovenia (určenia) neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) CSP, ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je preto potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem (viď uznesenie Najvyššieho súdu SR z 28. marca 2019, sp. zn. 6Cdo/27/2018). V tejto časti teda bola žaloba žalobcov vyhodnotená ako procesne prípustná, dôvodom pre jej zamietnutie však bola neurčitosť a nevykonateľnosť žalobcami naformulovaného petitu. Na to, aby súd mohol vyhlásiť niektorú zo zmluvných podmienok uzavretej spotrebiteľskej zmluvy za neprijateľnú, musí byť z podanej žaloby zrejmé, o ktorú konkrétnu podmienku ktorej konkrétnej uzavretej spotrebiteľskej zmluvy sa jedná. Napriek tomu, že súd vyzval žalobcov na odstránenie väd žaloby a napriek tomu, že od začiatku konania na neurčitost' petitu žaloby poukazoval aj žalovaný 1/, žalobcovia navrhovaný petit v tejto časti nijako neupravili a nespresnili. Zo žaloby musí vyplývať, čoho sa žalobca domáha v tom zmysle, že musí byť v jeho žalobe (ako celku) presne, určite a zrozumiteľne označený spôsob určenia právneho vzťahu, práva alebo právnej skutočnosti (sp. zn. 5Cdo/254/2009). Z podanej žaloby ani v spojení s ostatnými podaniami žalobcov k veci súd prvej inštancie nezistil, ktorú konkrétnu zmluvnú podmienku ktorej z uzavretých a žalobou napádaných zmlúv žalobcovia žiadajú vyhlásiť za neprijateľnú. Tento nedostatok žaloby neznemožňoval pokračovať v konaní vo veci (§ 129 ods. 3 CSP), preto nebolo na mieste v tejto časti žalobu odmietnuť. Takýto jej nedostatok však musel na druhej strane nevyhnutne vyústiť do zamietnutia žaloby, pretože nie je možné zisťovať ani preukazovať neprijateľnosť zmluvnej podmienky, ktorá nie je jasne a zrozumiteľne konkrétne označená. Určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky má pritom zásadný vplyv na dodávateľa, pretože ten je povinný zdržať sa používania takej podmienky v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Na to, aby takto vôbec mohol dodávateľ postupovať, by musel vedieť, ktorá konkrétna ním používaná zmluvná podmienka je žalobou napadnutá, čo v tomto prípade splnené nebolo. Vzhľadom na uvedené súd prvej inštancie žalobu aj v tejto časti zamietol.

1.4. Žalobcami uplatnená žaloba sčasti nebola procesne prípustnou a sčasti obsahovala neurčitý petit, preto bola zamietnutá bez toho, aby sa súd prvej inštancie meritórne zaoberal predmetom sporu. S poukazom na uvedené súd nevykonával ani žalobcami navrhované dokazovanie výsluchom strán a nimi označených svedkov, pretože tieto dôkazy smerovali k preukázaniu tvrdení žalovaných v merite veci, nie v otázkach procesnej prípustnosti nimi podanej žaloby. Nad rámec uvedeného súd prvej inštancie doplnil, že žaloba voči žalovanému 2/ by musela byť súdom zamietnutá tiež z dôvodu nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie. Žalovaný 2/ nie je zmluvnou stranou Zmluvy o úvere či Záložnej zmluvy, ani pôvodcom ostatných napádaných právnych úkonov a teda nie je nositeľom žiadnych subjektívnych práv a povinností vyplývajúcich zo záväzkovo-právnych vzťahov založených Zmluvou o úvere a Záložnou zmluvou. Súdom prvej inštancie žalobu napokon zamietol aj v časti uplatneného nároku na primerané finančné zadost'učinenie vo výške 1.000 eur. Žalobcovia totiž neboli úspešní pri uplatnení nárokov z porušenia svojich práv ako spotrebiteľov v konaní, čím s poukazom na ustanovenie § 3 ods. 5 veta posledná zákona č. 250/2007 Z.z. neboli splnené základné predpoklady na priznanie primeraného finančného zadost'učinenia žalobcom.

1.5. O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že úspešným žalovaným priznal proti neúspešným žalobcom nárok na ich plnú náhradu.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“), na odvolanie žalobcov, rozsudkom z 18. mája 2023 sp. zn. 9Co/106/2021 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie (§ 387 ods. 1 a 2 CSP) a úspešným žalovaným proti žalobcom priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP).

2.1. Odvolací súd skonštatoval neopodstatnenosť podaného odvolania z dôvodu, že súd prvej inštancie náležite zistil skutkový stav v zmysle § 215 ods. 1 CSP, vec správne právne posúdil a rozhodnutie náležite odôvodnil (§ 220 ods. 2 CSP).

2.2. Odvolací súd na doplnenie dôvodov rozsudku súdu prvej inštancie ako reakcie na uplatnené odvolacie dôvody uviedol, že: ... „Súd prvej inštancie ustálil predmet konania na základe písomného podania žalobcov, ktorým doplnili a upravili žalobný petit (písomné podanie č.l. 169 a nasl. spisu, zo dňa 29. 6. 2018) tak, že sa žalobcovia žalobou domáhajú určenia neplatnosti Zmluvy o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 14. 12. 2006 uzavretej medzi dlžníkmi a žalovaným 1, Záložnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobcami a žalovaným 1 dňa 14. 12. 2006, ďalej určenia neplatnosti Oznámenia o vyhlásení mimoriadnej splatnosti zo dňa 23. 01. 2017, neplatnosti právneho úkonu výkon záložného práva žalovaného 1 predajom nehnuteľností na dobrovoľnej dražbe, neplatnosti znaleckého posudku č. 222/2017 zo dňa 24. 10. 2017, ako aj určenia, že žalovaným 1 použitá okamžitá splatnosť záväzkov je neprijateľnou podmienkou a zaplataenia primeraného zadost'účinenia 1.000 eur. Je pravdou, že súd prvej inštancie o doplnenom žalobnom návrhu formálne nerozhodol procesným uznesením v zmysle § 139, § 140 CSP, bez ohľadu na toto pochybenie je zrejmé, že súd prvej inštancie rozhodoval o žalobe žalobcov 1, 2 v zmysle ich ostatnej úpravy a doplnenia žalobného petitu ako na č.l. 170 spisu. Odvolací súd má za to, že nevydanie procesného uznesenia o zmene žalobného návrhu v danom prípade nemalo za následok porušenie procesných práv žalobcov 1, 2 v takej miere, že by došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý proces. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí rozhodol o všetkých žalobcami vznesených nárokoch.

25/ Žalobcovia 1, 2 ďalej v odvolaní opakovane vytykajú súdu prvej inštancie, že nevyhovel ich procesnému návrhu na vstup dlžníkov z úverovej zmluvy, a to P. J., nar. XX. XX. XXXX a V. N., nar. XX. XX. XXXX do konania, ako žalovaných 3 a 4. Tento návrh vzniesli žalobcovia 1, 2 na ústnom pojednávaní pred súdom prvej inštancie dňa 24. 06. 2021 (č.l. 401 spisu), na ktorom súd prvej inštancie o žalobe žalobcov rozhodol napadnutým rozsudkom. Súd prvej inštancie v danom štádiu konania vstup ďalších žalovaných do konania nepripustil, s poukazom na zásadu hospodárnosti konania, keď žalobcovia 1, 2 tento procesný návrh urobili cca štyri roky po podaní žaloby na súde. Keďže súd prvej inštancie nevyhovel návrhu žalobcov na vstup ďalších žalovaných (dlžníkov zo zmluvy o úvere) do konania, k rozšíreniu okruhu účastníkov na žalovanej strane nedošlo, čo tiež bolo potrebné zohľadniť pri posudzovaní dôvodnosti žalobcami uplatnených nárokov.

26/ Vzhľadom na obsah odvolania, je zrejmé, že žalobcovia 1, 2 mali za to, že súd prvej inštancie v predmetnej právnej veci neposudzoval nimi vznesené nároky z hľadiska spotrebiteľského práva a že so žalobcami nekonal ako so spotrebiteľmi. Uvedená námietka žalobcov 1, 2 ale neobstoí; z odôvodnenia napadnutého rozsudku je nepochybné, že súd prvej inštancie žalobcami vznesené nároky posudzoval aj v zmysle ust. § 52, § 53, § 53a Obč. zák., pričom ako Zmluvu o splátkovom úvere (ktorej žalobcovia 1, 2 neboli zmluvnými stranami), tak aj Zmluvu o zriadení záložného práva vyhodnotil ako zmluvy spotrebiteľské a žalobcom 1, 2 tiež priznal postavenie spotrebiteľov (porovnaj odôvodnenie napadnutého rozsudku, bod 26). Súd prvej inštancie však Zmluvu o splátkovom úvere neposúdil ako spotrebiteľský úver, podľa § 1 ods. 2 písm. a), tiež písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (účinného v čase uzavretia zmluvy), keďže Zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 14. 12. 2006 bola uzatvorená za účelom poskytnutia úveru na bývanie. Podľa § 1 ods. 2 písm. a) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, sa však tento zákon nevzťahuje na zmluvy o poskytnutí úveru na účely nadobudnutia existujúcich alebo projektovaných nehnuteľností, t.j. nevzťahuje sa práve na ten typ úveru, ktorý bol poskytnutý žalovaným 1 v prospech dlžníkov. Ďalej nie je sporné, že na základe uvedenej Zmluvy o splátkovom úvere bol dlžníkom poskytnutý úver vo výške 2.380.000 Sk, v prepočte 79.001,53 eura, avšak podľa § 1 ods. 2 písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z., sa predmetný zákon nevzťahuje ani na zmluvy o poskytnutí úveru do hodnoty v slovenských korunách zodpovedajúcej sume 200 eura a nad hodnotu v slovenských korunách zodpovedajúcej sume 20.000 eur. Dlžníkom poskytnutý úver teda spadal nielen pod ust. § 1 ods. 2 písm. a) ale aj pod ust. § 1 ods. 2 písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch, čo znamenalo, že predmetný úver nemal povahu spotrebiteľského úveru v zmysle zák. č. 258/2001 Z.z. Povahu spotrebiteľského úveru nemal predmetný úver ani v zmysle § 1 ods. 3 písm. a), d) a f) zák. č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ktorý zákon nahradil zákon č. 258/2001 Z.z.). Neúspech žalobcov v konaní nebol dôsledkom toho, že by súd prvej inštancie neprihliadal na osobitné postavenie žalobcov ako spotrebiteľov, ktorým zákon poskytuje zvýšenú ochranu, ale dôsledkom procesne nesprávne zvoleného spôsobu uplatňovania svojich práv.

27/ Žalobcovia 1, 2 predovšetkým namietali, že Zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX zo dňa 14. 12. 2006 uzavretá medzi dlžníkmi a žalovaným 1, je neplatná. Žalobcovia 1, 2 samotní neboli

zmluvnou stranou predmetnej Zmluvy o splátkovom úvere, uzavretej medzi dlžníkmi a žalovaným 1 a ich návrhu na vstup dlžníkov do konania (ako žalovaných 3 a 4) súd prvej inštancie nevyhovel. Žalobcovia 1, 2 sa za tohto právneho stavu domáhali určenia neplatnosti zmluvy o úvere, bez toho, aby stranami sporu, v ktorom sa mala posudzovať otázka ne/platnosti predmetnej úverovej zmluvy, boli všetci účastníci danej úverovej zmluvy. Nositeľmi práv a povinností z úverovej zmluvy z hmotnoprávneho hľadiska sú všetci účastníci daného právneho úkonu, t.j. tu zmluvy o splátkovom úvere, a títo tak majú vecnú legitimáciu v konaní (aktívnu alebo pasívnu). Pokiaľ sa teda žalobcovia svojou žalobou domáhali o.i. aj určenia neplatnosti úverovej zmluvy, uzatvorenej medzi žalovaným 1 a dlžníkmi (P. J. a V. N.), mali byť títo tiež účastníkmi konania, či už na strane žalobcov, alebo ako žalovaní (porovnaj rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/122/2002). To si zjavne v priebehu konania uvedomili aj samotní žalobcovia, keďže na pojednávaní konanom dňa 24. 06. 2021 podali návrh na vstup dlžníkov do konania na žalovanej strane, avšak súd prvej inštancie tomuto ich procesnému návrhu nevyhovel (z dôvodu hospodárnosti, keď žalobcovia mohli takýto návrh podať podstatne skôr). Úverová zmluva potom za stavu, kedy dlžníci z tejto úverovej zmluvy neboli stranami v súdnom spore, ktorého predmetom je otázka ne/platnosti tejto zmluvy, by nemohla byť určená za neplatnú len voči jednej zo zmluvných strán. Obdobne sa žalobcovia za situácie, kedy dlžníci z úverovej zmluvy (v postavení spotrebiteľov) neboli účastníkmi konania, domáhali určenia, že žalovaným 1 použitá „okamžitá splatnosť záväzkov je pre neprimeranú výšku sankcie spojenjej s neplnením záväzkov neprijateľná zmluvná podmienka“, a tiež bez špecifikácie, o ktoré sankcie s neprimeranou výškou má ísť. V odvolaní síce žalobcovia konkretizovali ako takúto sankciu poplatok za poskytnutie úveru a poplatok za správu úveru, tieto však nemajú povahu sankčných poplatkov, ako dôsledok neplnenia povinnosti splácať úver riadne a včas, spojených s možnosťou vyhlásenia okamžitej splatnosti záväzku. Iné poplatky, či sankcie žalobcovia v konaní neidentifikovali.

28/ Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie o žalobcami uplatnených nárokoch oprel aj o aplikáciu ust. § 137 písm. d) CSP, podľa ktorého, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu. Súd prvej inštancie sa tu riadil ustálenou judikatúrou (porovnaj napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. IObdo/51/2021), v zmysle ktorej žaloba o určenie neplatnosti právneho úkonu (podaná za účinnosti Civilného sporového poriadku) je žalobou o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) CSP. Jej prípustnosť je podmienená existenciou osobitného predpisu, ktorý určitú osobu oprávňuje podať týmto predpisom špecifikovanú určovaciu žalobu. Civilný sporový poriadok sa totiž riadi zásadou, že súd má určiť aktuálny právny stav, pričom určenie existencie právnej skutočnosti (že právny úkon je neplatný), je v rozpore s touto zásadou, nakoľko také rozhodnutie by deklarovalo minulé stav, ako na to správne poukázal súd prvej inštancie. Uvedená právna úprava rešpektuje požiadavku zamedziť zbytočným žalobám. Súd preto správne zameral svoju pozornosť na skúmanie procesnej prípustnosti žalobcami uplatnených nárokov (keď žaloba samotná vo veci bola podaná dňa 24. 10. 2017, t.j. už za účinnosti CSP). Súd prvej inštancie správne uzavrel, že sa žalobcovia nedomáhali určenia, či tu právo je alebo nie je, ale sa domáhali určenia právnych skutočností (ako minulých udalostí), avšak bez toho, aby prípustnosť takéhoto rozhodnutia vyplývala z osobitného predpisu (osobitných predpisov), z ktorého dôvodu ich žaloba nemohla byť úspešná.

29/ Žalobcovia 1, 2 sa domáhali určenia neplatnosti „výkonu záložného práva predajom na dobrovoľnej dražbe“, a to na základe žaloby ešte zo dňa 29. 06. 2018, avšak nedostatočne špecifikovaného (dátumom, miestom konania, predmetom dobrovoľnej dražby a pod.). Pritom podľa (aktuálneho) zápisu na LV č. 136 pre kat. úz. Plavecký Štvrtok dobrovoľná dražba prebehla dňa 27. 05. 2019, pričom tam dražené nehnuteľnosti nadobudol dobrovoľnou dražbou vlastník O. s.r.o. Na uvedenom LV sa nachádza tiež poznámka K. : Začatie súdneho konania na Okresnom súde Malacky sp. zn. 32C/50/2019 - žaloba o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby“. Za daných okolností, keďže žalobcovia v tomto konaní uvedený žalobný petit neupresnili, pričom aj o takto formulovanom žalobnom petite bolo možné rozhodnúť, súd prvej inštancie správne aj v tejto časti žalobu žalobcov zamietol.

30/ Osobitne k žalobnému petitu, ktorým sa žalobcovia domáhali určenia neplatnosti Záložnej zmluvy uzatvorenej medzi žalobcami 1, 2 a žalovaným 1 dňa 14. 12. 2006, odvolací súd poznamenáva, že touto otázkou sa judikatúra súdov zaoberala, pričom dospela k záveru, že určením neplatnosti záložnej zmluvy nemusí byť bez ďalšieho nepochybné, že záložné právo vôbec nevzniklo a na druhej strane na základe platnej záložnej zmluvy nemusí vždy vzniknúť záložné právo k nehnuteľnostiam, aj keď bolo vložené do katastra nehnuteľností. Vzhľadom na to, keďže určením platnosti alebo neplatnosti záložnej zmluvy sa

nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi stranami záložnej zmluvy, možno stav ohrozenia práva žalobcov alebo neistotu v ich právnom postavení odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo (príp. ak už došlo k realizácii záložného práva, určením, či tu je alebo nie je iné právo, napr. vlastnícke). Žalobcovia tak ani v časti navrhovaného žalobného petitu o určení neplatnosti záložnej zmluvy nemohli byť úspešní (porovnaj napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo/89/2007).

31/ Vzhľadom na neúspech žalobcov 1, 2 pri uplatňovaní nimi tvrdených nárokov ako spotrebiteľov v predmetnom súdnom spore potom žalobcovia nemohli byť úspešní ani čo do nimi uplatneného nároku na priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 1.000 eur, v zmysle § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa.

32/ Záverom odvolací súd konštatuje, že je správny záver aj súdu prvej inštancie o nedôvodnosti žaloby smerujúcej voči žalovanému 2 (O. dražobná spoločnosť, s.r.o.), ktorá spoločnosť nebola zmluvnou stranou ani Zmluvy o úvere a ani Zmluvy o záložnom práve, t.j. nie je nositeľom žiadnych práv a povinností z uvedených zmlúv, a teda jej ani nesvedčí vecná legitímácia (tu pasívna) v konaní.

33/ Odvolací súd pre úplnosť poznamenáva, že súdna prax už riešila situáciu, kedy bola pohľadávka veriteľa uspokojená zo zálohu záložcu, ktorý nebol totožný s osobou dlžníka, t.j. situáciu s obdobným skutkovým stavom, aký nastal v prejednávanej právnej veci, pričom dospela k záveru, že v takom prípade môže záložca požadovať od dlžníka náhradu, a to za použitia analógie (§ 853 Obč. zák.), podľa ust. § 550 Obč. zák. (rozhodnutie NS SR sp. zn. 2Cdo/71/99). Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia zo založenej veci. Záložné právo, obdobne ako ručenie, predstavuje svojou povahou záruku za dlh a obsahuje aj povinnosť uspokojiť pohľadávku veriteľa. Inštitút záložného práva (§ 151a až 151g Obč. zák.) neobsahuje spôsob vyrovnania sa medzi záložcom a dlžníkom v prípade realizácie záložného práva, kedy záložca a dlžník nie sú totožná osoba. Keď teda záložca na základe záložnej zmluvy plní za dlžníka jeho dlh, vznikne mu právo na náhradu od dlžníka za plnenie, ktoré poskytol záložnému veriteľovi.

34/ Odvolací súd zo všetkých vyššie uvedených dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP, keď v podrobnostiach poukazuje na odôvodnenie súdu prvej inštancie.“

3. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 1/ a 2/ (ďalej aj žalobcovia, či „dovolatelia“) dovolanie v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Navrhli, aby dovolací súd zrušil rozhodnutia odvolacieho súdu i súdu prvej inštancie a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

3.1. Dovolačie dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP (t.j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces) vymedzili nesprávnym právnym posúdením veci súdmi, ktoré mali povinnosť vo veci aplikovať viaceré normy spotrebiteľského práva (a to ustanovenia § 52, § 53, § 54 Občianskeho zákonníka, smernicu Rady 93/13/EHS z 05. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, zákon č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa, Zákon o spotrebiteľských úveroch, Nariadenie vlády č. 87/1995 Z.z., Ústavu Slovenskej republiky, rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, Ústavného súdu Slovenskej republiky, rozhodnutia Súdneho dvora EÚ a právne záväzné akty, ktorými je Slovenská republika viazaná najmä Chartu základných práv Európskej únie - Ochrana spotrebiteľa, súdy neaplikovali uvedené právne predpisy a nesprávne posúdili vec. Súdy založili svoje rozhodnutia výlučne na tých skutočnostiach, ktoré tvrdili žalovaní, neprihliadali na námietky žalobcov. Nevykonali dokazovanie v časti neplatnosti právnych úkonov. Dovolatelia sa konaním súdov cítili diskriminovaní. Súdy o ich právach nerozhodovali. Dovolateľom nebol poskytnutý žiaden úver, nedlžia nič žalovanému 1/ a neporušili žiadne povinnosti voči žalovaným. Súdu prvej inštancie vytykajú, že do konania ako žalovaných 3/ a 4/ nepripustil dlžníkov z úverovej zmluvy. Dovolatelia zopakovali, že súd prvej inštancie na vec neprihliadal ako na spotrebiteľskú. Súd prvej inštancie v bodoch 19., 20., 21., 22., odôvodnenia napadnutého rozsudku citoval z noriem spotrebiteľského práva avšak len čiastočne. V nasledujúcich bodoch odôvodnenia napadnutého rozsudku ich neaplikoval. Dovolatelia namietali nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie v bode 29. a 30. odôvodnenia napadnutého rozsudku. Táto nesprávnosť je daná posudzovaním veci podľa nesprávnej právnej normy, a to podľa ustanovenia § 137 písm. d) Civilného sporového poriadku, ktorého použitie v danej veci neprichádza do úvahy. Žaloba, ktorou sa žalobcovia (majúci v právnom vzťahu, ktorého sa vec týka, postavenie

spotrebiteľ) domáhajú vyslovenia (určenia) neplatnosti právnych úkonov dodávateľa z dôvodu neprijateľnosti zmluvných podmienok, resp. vyslovenia (určenia) ich neplatnosti z dôvodu neprijateľnosti, nie je určovacou žalobou v zmysle § 137 ods. 1 písm. c) ani písm. d). K právnomu záveru o žalobe žalobcu spotrebiteľa ako o osobitnom druhu žaloby dospel najvyšší súd už v rozhodnutí z 28. februára 2019, sp. zn. 6Cdo/127/2017, v ktorom uviedol, že ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (§ 53 ods. 1, ods. 4 a 5 a § 53a Občianskeho zákonníka, § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z. z.). V prípade takejto žaloby nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Vychádza sa totiž z predpokladu, že dodávateľ porušuje svoju povinnosť nepoužívať neprijateľné podmienky v spotrebiteľských zmluvách. Je založená na protiprávnom konaní dodávateľa voči spotrebiteľovi. Kladným rozhodnutím o takejto žalobe sa priamo nedeclaruje (ne)existencia práva, ale sa deklaruje existencia nečestnej podmienky, ktorá je v spotrebiteľskej zmluve od jej vzniku. Možno ju uplatniť len v prípade spotrebiteľskej zmluvy a odlišným je aj účel, ktorému má slúžiť (jej cieľom je zabrániť používaniu neprijateľnej zmluvnej podmienky). Žaloba o vyslovenie, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľná, je osobitným právnym prostriedkom ochrany spotrebiteľa, a to obdobne, ako je napríklad v prípadoch ochrany pred diskrimináciou. Bezpochyby úverová zmluva a i záložná zmluva sú spotrebiteľské zmluvy a nemajú nič spoločné s vyslovením názoru súdu o aplikácii či neaplikácii zmluvy o spotrebiteľskom úvere, pričom súd uviedol, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, ktorej predmetom malo byť poskytnutie úveru na bývanie. Už v odvolaní proti uzneseniu žalobcovia uviedli, že majú za to, že neprijateľnými podmienkami v úverovej zmluve sú poplatky, pretože sa jedná o finančné záväzky spotrebiteľa za plnenia, ktoré mu po materiálnej stránke nie sú dodané a slúžia v skutočnosti len záujmom dodávateľa a zakladajú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (obdobne napr. Krajský súd v Prešove rozsudok z 21. 11. 2012, sp. zn. 18Co/109/2011). Dovolatelia zhrnuli, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu považujú za nezákonné, zjavne neodôvodnené, neprimerane prísne, nevyvážené a nezohľadňujúce argumenty ani okolnosti v predmetnej veci. Toto rozhodnutie, podľa ich názoru, nespĺňa kvalitatívne ústavné požiadavky na súdnu ochranu. Napadnutým rozsudkom bolo porušené právo na spravodlivý proces. Uvedené rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, vo veci nebol úplne zistený stav veci nakoľko súd sa nedostatočne vysporiadal s námietkami a všetky neodôvodnil. Interpretácia súdu je v rozpore s obsahom právnej praxe, pričom tento odklon nie je nijako zdôvodnený. Rozhodnutie je rozporné s kogentnými normami a jeho interpretácia je v rozpore s prioritou spravodlivosti. Hodnotenie dôkazov bolo vykonané bez akceptovateľného racionálneho základu v rozpore so skutkovým základom. Napádané rozhodnutie je príliš formalistické. Napadnutý rozsudok trpí vadami a závery sú extrémne inkonzistentné. Rozhodnutie a postup súdu sú rozporné s procesnými požiadavkami spravodlivosti, nerešpektujú všeobecne uznávané základné právne princípy, odopierajú spravodlivosť, vykladajú právo v rozpore s medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a vykladajú ich teoreticky a iluzórne, reštriktívne vykladajú procesné normy. Rozhodnutie je v rozpore s konceptom spravodlivého konania. Súd nedostatočne preskúmal podania, argumenty a dôkazy, ktoré boli predložené.

3.2. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP dovolatelia pravdepodobne mienili uviesť, že ak odvolací súd neúspech žalobcov v konaní vzhliadol tak, že tento neúspech nebol dôsledkom toho, že by súd prvej inštancie neprihliadal na osobitné postavenie žalobcov ako spotrebiteľov, ktorým zákon poskytuje zvýšenú ochranu, ale dôsledkom procesne nesprávne zvoleného spôsobu uplatňovania svojich práv, tak vyvstáva otázka, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, a je dôvodné ju vyriešiť, aby spotrebiteľia netrpeli nedostatkom právnej neistoty v súdnom spotrebiteľskom konaní, súc obviňovaní, že nezvolili správny procesný spôsob uplatňovania svojich práv a tiež v dôsledku ustanovení § 137 Civilného sporového poriadku, podľa ktorého, nemajú právo domáhať sa neplatnosti právnych úkonov dodávateľov na súde žalobou na ochranu svojich porušených práv, pretože súdy Slovenskej republiky ako i v prejednávanej veci zamietajú ich žaloby, pre absenciu takej právnej normy podľa ktorej by mohli podať procesne prípustnú žalobu. Je nesporné, že niet ani špeciálnej právnej normy, ktorá by upravovala pred účinnosťou zákona č. 90/2016 Z. z. o úveroch na bývanie také úvery poskytnuté spotrebiteľom, ktoré im boli poskytnuté na účely nadobudnutia existujúcich alebo projektovaných nehnuteľností, či úverov zabezpečených záložným právom ako je úver prejednávaný v predmetnej veci. Z uvedených dôvodov je tu i otázka, ktorá v

rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a to právna úprava podľa ktorej je posudzovaná Zmluva o splátkovom úvere Slovenskej sporiteľne, a.s. a jej závislá záložná zmluva, ktorých strany sú spotrebiteľmi a nie sú totožné i napriek názorom odvolacieho súdu uvedenými v bode 34. odôvodnenia napadnutého rozsudku, ktoré nemožno porovnávať tak ako ich porovnal v uvedenom bode odvolací súd, pretože žalobcovia spotrebitelia nie sú v postavení dlžníkov, naopak žalovanému 1/ posielali peniaze, keď sa dozvedeli, že úveroví dlžníci úver nesplácajú, čo súdy ignorovali. Neposúdením namietaných neprijateľných podmienok sa súd prvej inštancie i odvolací súd odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, preto je rozsudok odvolacieho súdu potrebné zrušiť. Podľa názoru odvolacieho súdu v zmysle § 137 písm. a), b), c), d) CSP ide o taxatívne vymedzené žaloby, a žalobou sa možno domáhať výlučne podľa ustanovenia § 137 písm. a), b), c), d) a nemožno sa domáhať žalobou o určenie existencie právnej skutočnosti. Dovolatelia majú za to, že ide o otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená v opačnom prípade by mohli byť žalobcovia úspešní. Ak je dôvodný názor odvolacieho súdu o zbytočnosti žaloby vo vzťahu k žalobe žalobcov (v bode 29 jeho rozsudku), tak potom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

4. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že ide o podanie, ktoré je mimoriadne rozsiahle, avšak v podstatnej časti nejde o podanie, ktoré by bolo dostatočne konkretizované, určité, zrozumiteľné. V dovolaní nie je riadne vymedzený (uplatnený) dovolací dôvod, nie je zjavné jeho odôvodnenie, o.i. nie je presne sformulovaná tá právna otázka od ktorej záviselo rozhodnutiu odvolacieho súdu, z uvedeného logicky vyplýva, že tu nemôže byť a nie je dostatočne určito vymedzené ktoré právne posúdenie vecí sa pokladá za nesprávne a v čom spočíva uvedená nesprávnosť. Navrhol podané dovolanie odmietnuť, alebo alternatívne ho zamietnuť a priznať mu nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Na oneskorene podané vyjadrenie žalovaného 2/ k dovolaniu z 30. júla 2024 dovolací súd nemohol prihliadať (436 ods. 3 CSP).

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Na odôvodnenie uvedeného záveru dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Z hľadiska ústavného aspektu treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť vecí v konaní o dovolaní a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto je súladná s hľadiskom ochrany základných práv a slobôd.

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená, musí byť vyvážené sprísnenými a jasne čitateľnými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať bezbreho; namiesto je skôr zdržanlivý (uvážaný) prístup.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých

môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Na týchto záveroch zotrúva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

11. Dovolací súd považuje za prospešné opakovane pripomínať, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, nie je súdom skutkovým. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), o taký prípad v prejednávanej veci nešlo.

12. V dôsledku viazanosti dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) dovolací súd neprejednáva (ex officio) dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatnený dovolací dôvod; ide o posilnenie dispozičného princípu v dovolacom konaní (deatizáciu dovolania), pri plnom rešpektovaní autonómie a zodpovednosti dovolateľa, pri rozhodovaní o tom, či podá dovolanie, aký dovolací dôvod uplatní a akým spôsobom ho vymedzí. S tým súvisí aj procesná pasivita dovolacieho súdu, ktorý pri prípadných vadách dovolania tieto pri riadnom zastúpení dovolateľa nenapráva. Dovolací dôvod nemožno vymedziť s odkazom na podania uskutočnené pred súdom prvej inštancie alebo odvolacím súdom (§ 433 CSP).

13. Dovolací súd konštatuje aj to, že dovolacie konanie má od účinnosti Civilného sporového poriadku povahu typického „advokátskeho procesu“, a to nielen vzhľadom na znenie sporového poriadku. Spracovaniu dovolania a celkovej kvalite zastupovania dovolateľa musí advokát, dovolateľ, ktorý má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, ale aj zamestnanec dovolateľa, ktorý je právnická osoba nevyhnutne venovať zvýšenú pozornosť. Dovolací proces je v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou podstatne rigoróznejší a odborne náročnejší. Z hľadiska posúdenia prípustnosti dovolania je teda podstatné správne vymedzenie dovolacích dôvodov spôsobom upraveným v zákone (§ 431 až § 435 CSP), a to v nadväznosti na konkrétne, dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Pokiaľ nie sú splnené procesné podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, nemožno dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu podrobiť vecnému preskúmaniu v dovolacom konaní.

14. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

15. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

16. Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie

prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).

17. Dovolatelia v dovolaní síce uviedli dovolacie dôvody (§ 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP), avšak nerozlišujú argumentáciu pre uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP od dovolacieho dôvodu § 421 ods. 1 CSP, vzájomným zmiešavaním argumentácie a neodlišovaním dovolacích dôvodov (monolitická argumentácia v dovolaní - vid' napr. 9Cdo/12/2022, 9Cdo/62/2022, 9Cdo/72/2021, 9Cdo/13/2023 a iné) závažne trpí zrozumiteľnosť, určitosť, jasnosť, súladnosť i právna konzistentnosť prejavu dovolateľov (zmätočné dovolanie) s dopadom na prerokovanie dovolania dovolacím súdom.

18. Judikatúra dovolacieho súdu vychádza z toho, že nesprávnym právnym posúdením veci nemožno dôvodne uplatniť dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Ide navyše o premisu pre uplatnenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 CSP. Je potrebné uviesť i to, že pri identickej právnej otázke je z logických dôvodov vylúčená kumulácia dovolacích dôvodov v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP, lebo nemožno konzistentne tvrdiť, že tu malo dôjsť k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a súčasne, že takáto prax dovolacieho súdu tu nie je alebo že tu ide o rozdielnu rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Dovolacie dôvody majú smerovať ku konaniu a rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 418 CSP). Dovolacie konanie má predovšetkým slúžiť zjednoteniu a tvorbe judikatúry, prípadne k odstráneniu vád zmätočnosti, jeho cieľom nemá byť náprava bežných nesprávnych názorov pri nachádzaní práva na konkrétny prípad.

19. Dovolací súd k námietke nevykonania dokazovania (v časti neplatnosti právnych úkonov) rešpektuje svoju ustálenú prax, že právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní (teraz v sporovom konaní) nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (vid' tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/2012/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011).

19.1. K namietanému pochybeniu v procese obstarávania dôkazov (či vykonania dokazovania účastníkmi nenavrhovaného, t.j. ex officio obstaranie a vykonanie dokazovania súdom) dovolací súd konštatuje, že pokiaľ súd nevykonával v priebehu civilného konania všetky navrhované dôkazy alebo nevykonával iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nedostatočne zistil skutkový stav alebo nesprávne vyhodnotil niektorý dôkaz, nemožno to v zásade považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení strany, čo v súlade s ustálenou judikatúrou najvyššieho súdu nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP (vid' R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu vid' R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012). Predmetná judikatúra dovolacieho súdu bola a je akceptovaná aj ústavným súdom napr. v rozhodnutiach sp. zn. I. ÚS 65/2020, III. ÚS 171/2018, II. ÚS 202/2020, II. ÚS 108/2020, II. ÚS 153/2019, II. ÚS 465/2017, IV. ÚS 511/2020. Na strane druhej, však ústavný súd napr. v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 332/09 tiež vyslovil názor, že nevykonanie navrhovaného dôkazu, ktorý by mohol mať vplyv na posúdenie skutkového stavu, ktorý z doteraz vykonaných dôkazov nemožno bezpečne ustáliť, možno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy. Zásadám spravodlivého procesu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane základných ľudských práv a slobôd (ďalej len „Dohovor“) totiž zodpovedá požiadavka, aby súdmi urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené. V práve na spravodlivý proces je obsiahnutá aj ďalšia ústavná zásada (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 6 Základných princípov CSP) a to „rovnosť zbraní“ v civilnom konaní, ktorá všeobecne zahŕňa tiež rovnosť bremien, ktoré sú na strany sporu kladené a ktoré nesmie byť neprimerané (IV. ÚS 468/2018). Z práva na spravodlivý súdny proces vyplýva aj podľa Európskeho súdu pre ľudské práva povinnosť

súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a návrhmi na vykonanie dôkazov strán s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie (rozhodnutie vo veci Kraska proti Švajčiarsku z 29. apríla 1993, II. ÚS 410/06).

19.2. K takejto interpretácii dospel už aj dovolací súd v rozhodnutiach napríklad sp. zn. 4Cdo/100/2018 alebo 5Cdo/202/2018, v ktorých uviedol, že procesnému právu strany sporu navrhovať dôkazy zodpovedá povinnosť súdu nielen o vznesených návrhoch (a dôkazoch) tiež (pokiaľ im nevyhoví) rozhodnúť a vo svojom rozhodnutí odôvodniť prečo, z akých dôvodov tak neurobil (viď § 220 ods. 2 CSP). Nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno založiť len tromi dôvodmi. Prvým je argument, podľa ktorého tvrdená skutočnosť, ku ktorej overeniu alebo vyvráteniu je navrhnutý dôkaz, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania; ďalším je argument, podľa ktorého dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, čiže vo väzbe na toto tvrdenie nedisponuje vypovedacou potenciou. Nakoniec tretím je nadbytočnosť dôkazu, t. j. argument, podľa ktorého určité tvrdenie, ku ktorému overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené. Ak tieto dôvody zistené neboli, súd postupuje v rozpore s čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ktoré garantujú pre stranu sporu ústavné právo na spravodlivý proces, čiže táto dôkazná vada (tzv. opomenuté dôkazy) takmer vždy založí nielen nepreskúmateľnosť vydaného rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, ale súčasne tiež jeho protiústavnosť (sp. zn. 5Cdo/107/2019). Takéto vady zistené neboli. Súd prvej inštancie nevykonanie dôkazov výsluchom sporových strán a svedkov zdôvodnil nadbytočnosťou s tým, že navrhnuté dôkazy nesmerovali k otázkam procesnej prípustnosti žaloby, pre ktoré súd žalobu zamietol, ale k tvrdeniam žalobcov vzťahujúcim sa k veci samej, ktoré súd neriešil (viď bod 32 rozhodnutia súdu prvej inštancie).

20. Dovolací súd mohol reflektovať len na tie dovolacie námietky, ktoré dovolatelia uplatnili aj v odvolaní a ktorými sa odvolací súd zaoberal avšak ich nepovažoval za opodstatnené, čo musí vyplývať z dovolania, inak na tieto dovolacie súd neprihliada. Na dovolacie námietky takto neuplatnené alebo uplatnené prvýkrát až (len) v dovolaní dovolací súd nemôže prihliadať (princíp subsidiarity). Za nepostačujúce dovolací súd považuje všeobecné dovolacie dôvody bez ich obsahovej konkretizácie a vysvetlenia. Za také možno označiť tvrdenia v dovolaní, že: „Napádané rozhodnutie je príliš formalistické. Napadnutý rozsudok trpí vadami a závery sú extrémne inkonzistentné. Rozhodnutie a postup súdu sú rozporné s procesnými požiadavkami spravodlivosti, nerešpektujú všeobecne uznávané základné právne princípy, odopierajú spravodlivosť, vykladajú právo v rozpore s medzinárodnými zmluvami s ktorými je Slovenská republika viazaná a vykladajú ich teoreticky a iluzórne, reštriktívne vykladajú procesné normy. Rozhodnutie je v rozpore s konceptom spravodlivého konania. Súd nedostatočne preskúmal podania, argumenty a dôkazy, ktoré boli predložené.“

21. Dovolatelia vo vzťahu k odvolaciemu súdu v podstate vyjadrujú nesúhlas s jeho právnymi názormi uvedeným v bode 25 až 27, 29 a 30 rozsudku. Samotné polemizovanie dovolateľov s právnymi názormi odvolacieho súdu (napr. ohľadom neaplikácie práva EÚ a spotrebiteľského práva, ohľadom právnej prípustnosti žaloby v zmysle § 137 CSP i o osobitnom druhu žalôb ohľadom vyslovenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a iné), prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 420 písm. f) CSP (viď napr. 9Cdo/248/2021, 9Cdo/73/2020, 9Cdo 121/2020) a v § 421 ods. 1 CSP (viď napr. sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/6/2017, 3Cdo/67/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017).

22. Podľa názoru dovolacieho súdu odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu v spojení s odôvodnením rozsudku súdu prvej inštancie spĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj z rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, pričom podľa názoru dovolacieho súdu zistené skutkové závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces. Odvolací súd sa vysporiadal aj s odvolacími dôvodmi a podal vysvetlenie, prečo odvolanie nepovažoval za opodstatnené (viď body 25 až 35 jeho rozhodnutia). Predovšetkým súdy dôvodili, že návrhu na vstup dlžníkov z úverovej zmluvy do konania na žalovanej strane nevyhoveli s poukazom na hospodárnosť konania, keď takýto návrh bol podaný až po štyroch rokoch na pojednávaní súdu 24. júna 2021, na

ktorom došlo k vyhláseniu rozsudku, pripustením ďalších žalovaných by bolo nevyhnutné pojednávanie odročiť a vykonať voči nim ďalšie procesné úkony (napr. doručenie žaloby a iné). Nerozšírenie žalovaných v spore súdy zohľadnili pri posudzovaní dôvodnosti žalobcami uplatnených nárokov. Skonštatovali, že neobstoí námietka žalobcov o neposudzovaní nárokov z hľadiska spotrebiteľského práva a postupovania so žalobcami ako spotrebiteľmi, keď súd prvej inštancie jednak v odôvodnení rozhodnutia citoval ustanovenia takého práva a nároky posudzoval aj v zmysle ust. § 52, § 53, § 53a Obč. zák., pričom Zmluvu o splátkovom úvere (ktorej žalobcovia neboli zmluvnými stranami), tak aj Zmluvu o zriadení záložného práva vyhodnotil ako zmluvy spotrebiteľské a žalobcom priznal postavenie spotrebiteľov (viď bod 26 rozhodnutia súdu prvej inštancie). Pri rozhodovaní súd prvej inštancie vychádzal z toho, že Zmluvu o splátkovom úvere nemá charakter spotrebiteľského úveru, lebo v čase jej uzavretia 14. decembra 2006 bola uzavretá za účelom bývania (§ 1 ods. 2 písm. a) zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (t.j. o poskytnutí úveru na účely nadobudnutia existujúcich alebo projektovaných nehnuteľností). Poskytnutie úveru z takej úverovej zmluvy vo výške 2.380.000 Sk (79.001,53 eura) nezodpovedá ani ustanoveniu § 1 ods. 2 písm. e) zák. č. 258/2001 Z.z. v zmysle ktorého sa predmetný zákon nevzťahuje ani na zmluvy o poskytnutí úveru do hodnoty v slovenských korunách zodpovedajúcej sume 200 euro a nad hodnotu v slovenských korunách zodpovedajúcej sume 20.000 eura. Dlžníkom poskytnutý úver nemal povahu spotrebiteľského úveru v zmysle zák. č. 258/2001 Z.z. ani v zmysle § 1 ods. 3 písm. a), d) a f) zák. č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ktorý zákon nahradil zákon č. 258/2001 Z.z.). Odvolací súd skonštatoval, že neúspech žalobcov v spore nebol dôsledkom toho, že by súd prvej inštancie neprihliadal na osobitné postavenie žalobcov ako spotrebiteľov, ktorým zákon poskytuje zvýšenú ochranu, ale je dôsledkom procesne nesprávne zvoleného spôsobu uplatňovania svojich práv. Žalobcovia neboli zmluvnou stranou zmluvy o splátkovom úvere uzavretej medzi dlžníkmi a žalovanou 1/ (ako veriteľkou), ktorej neplatnosti sa dovoľávali, jej účastníkmi sporu neboli ani dlžníci a pre tento nedostatok súdy žalobu v tejto časti zamietli (sp. zn. 3Cdo/122/2002). Dôvodom zamietnutia žaloby vo vzťahu k určení, že žalovaným 1/ realizovaná „okamžitá splatnosť záväzkov je pre neprimeranú výšku sankcie spojenej s neplnením záväzkov neprijateľná zmluvná podmienka“ bola neurčitosť a nevykonateľnosť žalobného petitu, ktorú vadu žalobcovia ani po výzve súdu nenapravili. V kontexte určovacej žaloby (napr. o určenie neplatnosti znaleckého posudku č. 222/2017) súdy vychádzali tiež z toho, že tu ide o určenie právnych skutočností (ako minulých udalostí), avšak bez toho, aby prípustnosť takéhoto rozhodnutia vyplývala z osobitných predpisov podľa § 137 písm. d) CSP, z ktorého dôvodu žaloba nemohla byť úspešná. Žalobu v časti určenia neplatnosti „výkonu záložného práva predajom na dobrovoľnej dražbe“, súdy zamietli s odvolaním sa na nedostatočnú špecifikáciu žalobného petitu najmä v dátume, mieste konania, predmetu dobrovoľnej dražby. Odvolací súd vo vzťahu k určení neplatnosti záložnej zmluvy osobitne odkázal na judikatúru dovolacieho súdu (4Cdo/89/2007) z ktorej vyplýva, že uvedeným určením neplatnosti záložnej zmluvy nemusí byť bez ďalšieho nepochybné, že záložné právo vôbec nevzniklo a na druhej strane na základe platnej záložnej zmluvy nemusí vždy vzniknúť záložné právo k nehnuteľnostiam, aj keď bolo vložené do katastra nehnuteľností. Keďže určením (ne)platnosti záložnej zmluvy sa nemôže vyriešiť celý obsah a dosah sporného právneho vzťahu medzi stranami záložnej zmluvy, možno stav ohrozenia práva žalobcov alebo neistotu v ich právnom postavení odstrániť len určením, či tu je alebo nie je záložné právo (príp. ak už došlo k realizácii záložného práva, určením, či tu je alebo nie je iné právo, napr. vlastnícke). Žalobcovia tak ani v časti navrhovaného žalobného petitu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy nemohli byť úspešní. Vzhľadom na neúspech žalobcov pri uplatňovaní nimi tvrdených nárokov ako spotrebiteľov v predmetnom súdnom spore potom žalobcovia nemohli byť úspešní ani čo do nimi uplatneného nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 1.000 eura v zmysle § 3 ods. 5 zák. č. 250/2007 Z.z. o ochrane spotrebiteľa. Zamietnutie žaloby voči žalovanému 2/ súdy odôvodnili nedostatkom vecnej pasívnej legitímácie lebo uvedená obchodná spoločnosť (DUPOS, dražobná spoločnosť, s.r.o.) nebola zmluvnou stranou zmluvy o úvere a ani zmluvy o záložnom práve. Pre úplnosť odvolací súd poznamenal, že súdna prax (rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 Cdo 71/99) riešila situáciu, kedy bola pohľadávka veriteľa uspokojená zo zálohu záložcu, ktorý nebol totožný s osobou dlžníka (situácia s obdobným skutkovým stavom ako v tejto veci), pričom dospela k záveru, že v takom prípade môže záložca požadovať od dlžníka náhradu, a to za použitia analógie (§ 853 Obč. zák.), podľa ust. § 550 Obč. zák. Záložné právo slúži na zabezpečenie pohľadávky a jej príslušenstva tým, že v prípade ich riadneho a včasného nesplnenia je záložný veriteľ oprávnený domáhať sa uspokojenia zo

založenej veci. Záložné právo, obdobne ako ručenie, predstavuje svojou povahou záruku za dlh a obsahuje aj povinnosť uspokojiť pohľadávku veriteľa. Inštitút záložného práva (§ 151a až 151g Obč. zák.) neobsahuje spôsob vyrovnaní sa medzi záložcom a dlžníkom v prípade realizácie záložného práva, kedy záložca a dlžník nie sú totožná osoba. Keď teda záložca na základe záložnej zmluvy plní za dlžníka jeho dlh, vznikne mu právo na náhradu od dlžníka za plnenie, ktoré poskytol záložnému veriteľovi. Otázkou správnosti právnych záverov súdov sa dovolací súd pri dovolacom dôvode v zmysle § 420 písm. f) CSP nemá možnosť zaoberať. V reakcii na uvedené dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľov, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené, aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, možno považovať za prijateľné; otázka (ne)správneho právneho posúdenia veci súdmi zostáva po uvedených konštatovaniach odvolacieho súdu nedotknutá. Zároveň považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Dovolatelia preto neopodstatnene namietajú, že im odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

23. Ani neúplne zistený skutkový stav, či nesprávne právne posúdenie veci, ktoré dovocatelia naznačujú v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Z prieskumnej povahy odvolacieho konania a z charakteru odvolacieho konania vyplýva, že dokazovanie sa v ňom nevykonáva a dovolaciemu súdu ani neprislúcha prehodnocovať dôkazy vykonané v konaní na súdoch nižšej inštancie. To, akým spôsobom súd vykonáva a vyhodnocuje jednotlivé dôkazy, na ktoré prihliadne a v akej miere, je vždy vecou konajúceho súdu. Dovolaním sa nemožno domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Dovocatelmi tvrdené nesprávne hodnotenie dôkazov a nesprávne právne posúdenie veci nie je preto spôsobilé založiť bez ďalšieho zmätočnosťnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP.

24. To, že dovocatelia so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasili a nestotožnili sa s nimi, nemôže samo osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

24.1. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čo však v preskúvanom spore nenastalo. Rovnako nemožno konštatovať zo strany súdov nižších inštancií akúkoľvek logickú, funkčnú či teleologickú nekonzistentnosť v procese hodnotenia dôkazov.

24.2. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovocatel sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021). V tejto súvislosti dovolací súd konštatuje, že právne aspekty posudzovania danej veci môže dovolací súd vecne preskúmať, avšak iba

pri uplatnení dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Napokon je potrebné uviesť i to, že pri posudzovaní splnenia požiadaviek na riadne odôvodnenie rozhodnutia, správnosť právnych záverov, ku ktorým súdy dospeli, nie je právne relevantná, lebo prípadne nesprávne právne posúdenie veci prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá (I. ÚS 188/06, 9Cdo/293/2021, 9Cdo/324/2021, 9Cdo/174/2022, 9Cdo/3/2023, 9Cdo/13/2023 a iné).

24.3. Postup súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil i odvolací súd, ktorým bol zamietnutý návrh na pristúpenie ďalších žalovaných (ako dlžníkov) do konania z dôvodu hospodárnosti konania sa neprieči ustanoveniu § 79 CSP a preto nie je spôsobilý založiť vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Dovolací súd poznamenáva, že okruh sporových strán by sa v priebehu sporu mal meniť iba minimálne a v nevyhnutnej miere, preto je vstup ďalšej sporovej strany do sporu viazaný na schválenie súdom, ktorý pri svojom rozhodovaní vychádza z hľadísk hospodárnosti konania. V danom prípade otázku hospodárnosti konania spojenú so vstupom do konania na strane žalovaných súdy logicky a primerane právne vysvetlili s odkazom na pripravenosť súdu prvej inštancie po niekoľkoročnom trvaní sporu (3 rokov a 8 mesiacov) prijať vo veci samej meritórne rozhodnutie, keď vyhovie takému návrhu by nevyhnutne znamenalo negáciu príprav a postupu súdu smerujúcu k rozhodnutiu v merite veci a ďalšie predlžovanie sporu i vznik možných prietahov (viď bod 26 rozhodnutia odvolacieho súdu v spojení s bodom 12 rozhodnutia súdu prvej inštancie).

25. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolatelia neopodstatnene namietajú nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie ich procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalobcov ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Dovolatelia v dovolaní ako dovolací dôvod uviedli „§ 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP“, avšak ho nevymedzili (neodôvodnili) zákonom zodpovedajúcim spôsobom; dovolací dôvod obsahovo neuplatnili. Z hľadiska vysvetlenia uvedeného nedostatku dovolací súd uvádza:

26.1. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

26.2. Právnym posúdením veci treba považovať činnosť súdu spočívajúcu v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej normy, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval. Nesprávne právne posúdenie veci nemožno preto vymedziť nesprávnym či nedostatočným zistením skutkového stavu. Ani sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo jednoduché spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci, významovo nezodpovedajú kritériám uvedeným v § 432 ods. 2 CSP.

26.3. Okrem toho nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP je, že dovolateľ uvedie právnu (nie skutkovú) otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté dovolaním. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní a to jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Inak dovolací súd nemá možnosť posúdiť, či ide skutočne o právnu otázku, či ide o právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sú splnené osobitné podmienky uvedené v jednotlivých prípadoch, v ktorých citované ustanovenie dovolanie pripúšťa.

26.4. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a) CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia odvolacím súdom od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov odvolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu“. Dovolací súd vo svojej súdno-aplikačnej (judikátornej) činnosti k tomu už v rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/6/2017 (podobne tiež v rozhodnutiach sp. zn. 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 4Cdo/95/2017, 6Cdo/123/2017,

7Cdo/140/2017, 9Cdo/315/2020, 9Cdo/2/2021) uviedol, že v dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. a) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) vysvetliť (a označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť), v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

26.5. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. b) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka doteraz v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. b) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) tvrdiť (a prípadne i doložiť), že takáto otázka doteraz nebola riešená dovolacím súdom, c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

26.6. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. c) CSP je rozhodujúce, že ide o otázku, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil rozhodnutie napadnuté, avšak táto otázka je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa opiera o § 421 ods. 1 písm. c) CSP, dovolateľ by mal: a) konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b) preukázať a vysvetliť rozdielnosť riešenia identickej právnej otázky dovolacím súdom (označením konkrétneho stanoviska, judikátov alebo rozhodnutí najvyššieho súdu), c) uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená.

26.7. Právna otázka, na vyriešení ktorej nespočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu, i keby bola prípadne v priebehu konania súdmi posudzovaná, nemôže byť považovaná za významnú z hľadiska tohto ustanovenia. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená jasným, zrozumiteľným a nepochybným spôsobom. Dovolací súd je viazaný len tým, ako dovolateľ právnu otázku nastolí.

26.8. So zreteľom na uvedené dovolací súd konštatuje nevymedzenie dovolacieho dôvodu dovolateľmi v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP. Dovolatelia iba poukazovali na skutkové deficity a nesprávne právne závery súdov s ktorými polemizovali a vyslovovali s nimi nesúhlas. Takým spôsobom sa im však nepodarilo vymedziť právnu otázku v niektorom z dovolacích dôvodov v zmysle § 421 CSP. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP nezodpovedá právnej úprave. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným zásahom narúšajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu i princípu rovnosti (vrátane „rovností zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom dovolateľky, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľky (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Ústavný súd v uznesení sp. zn.: I. ÚS 215/2022-15 zo 14. apríla 2022, bod 15 odôvodnenia (tiež I. ÚS 214/2022-14 zo 14. apríla 2022 bod 20) k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku uviedol, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie veci, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky“ (I. ÚS 115/2020). Za také ale nebolo možné považovať dovolanie v tejto veci.

27. Z uvedených dôvodov dovolací súd dovolanie žalobcov, ktorým prípadne mienili namietat nesprávne právne posúdenie veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a), b), c) CSP odmietol podľa § 447 písm. f) CSP ako dovolanie, v ktorom dovolací dôvod nie je vymedzený spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP bez toho, aby sa zaoberal vecnou správnosťou napadnutého rozhodnutia.

28. Dovolací súd pripomína, že pokiaľ by dovolací súd absenciu konkrétne vymedzenej právnej otázky

nezohľadnil a napriek tomu by pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný bezbrehý dovolací prieskum priečiaci sa cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 1Cdo/23/2017, 2Cdo/117/2017, 3Cdo/6/2017, 4Cdo/95/2017, 7Cdo/140/2017, 8Cdo/78/2017). Ak by bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho (dokonca) prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

29. Žalovaní boli v dovolacom konaní úspešní, preto im dovolací súd v zmysle ustanovenia § 453 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP voči žalobcom priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

30. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.